

Taxameterforskelle på de gymnasiale uddannelser hf, hhx, htx og stx

Dette notat gennemgår de fire taxametre, som de fire gymnasiale uddannelser har til fælles samt et femte, som kun er bevilliget til stx. De fire taxametre, som de gymnasiale uddannelser har tilfælles er undervisnings-, færdiggørelses-, fælles- og bygningstaxameteret. Det femte taxameter, som kun findes på stx, er A-fagstaxameteret, hvilket bliver bevilliget for hver elev, som gennemfører fysik, kemi, biologi, bioteknologi, geovidenskab eller musik på A-niveau. Der findes ingen tilsvarende ordning på de erhvervsgymnasiale uddannelser på trods af, at htx udbyder samme fag bortset fra musik på A-niveau.

Forskelle i aktivitetsubestemte tilskud pr. institution, f.eks. grundtilskud, er belyst i et selvstændigt faktaark¹.

Undervisningstaxameteret

Formålet med undervisningstaxameteret er, at det skal dække de direkte undervisningsrelaterede udgifter, dvs. lærerløn, udgifter til undervisningsudstyr mv.

DEG havde en forventning om, at store dele af de uforklarlige forskelle i undervisningstaxameteret var fjernet på FL15. Denne forventning skyldes, at der i 2014 blev foretaget en analyse af Finansministeriet og Undervisningsministeriet, som viste at blot en tredjedel af forskellen i undervisningstaxameteret mellem hhx og stx kunne henføres til omfanget af naturvidenskabelige fag, udbuddet af studieretninger, fag samt holdstørrelse.²

Ydermere fik hf, hhx, htx og stx med indgåelse af overenskomsten for 2013 de samme regler for tildeling af arbejdstid. Dermed forsvandt den sidste begrundelse for to tredjedele af forskellen i undervisningstaxameterne mellem hhx og stx.

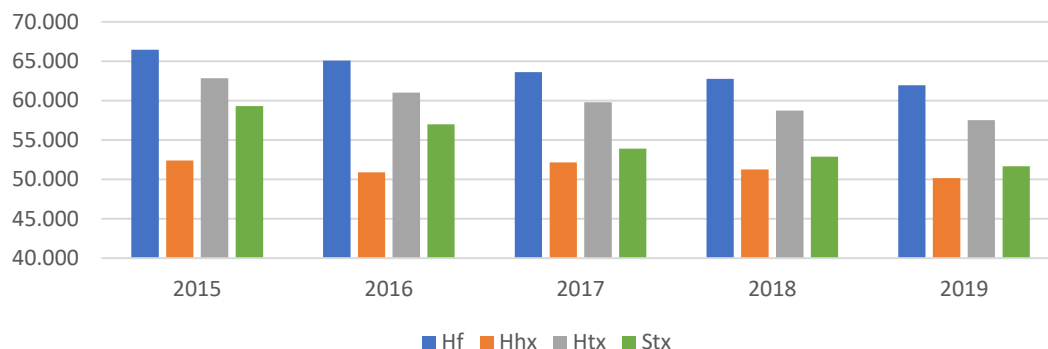
Det var dog først på FL17, at en harmonisering af undervisningstaxametrene for hhx og stx blev gennemført, hvilket blev udmøntet ved at forhøje undervisningstaxameteret for hhx med 4,6 pct. og reducere undervisningstaxameteret for stx med 3,3 pct.

Figur 1 viser udviklingen i undervisningstaxameteret for hhv. hf, hhx, htx, og stx.

¹[https://deg.dk/fileadmin/2. Aktuelt/1. Fokus/Nyt_taxametersystem/190121 Grundtilskud for de erhvervsrettede og almengymnasiale institutioner.pdf](https://deg.dk/fileadmin/2. Aktuelt/1. Fokus/Nyt_taxametersystem/190121_Grundtilskud_for_de_erhvervsrettede_og_almengymnasiale_institutioner.pdf)

² UVM og FM - Faktaark: Forskel mellem hhx- og stx-taxameter, 20. oktober 2014.

Undervisningstaxameteret

Figur 1: Udviklingen i undervisningstaxameteret for hf, hhx, htx og stx i perioden 2015 til 2019. 2019-pl reguleret.
Kilde: UVM Takstkatalog FL19.

Som det ses i figur 1, er der også efter harmoniseringen en takstforskel mellem hhx og stx. Forskellen begrundes med udgiftsforskelle i naturvidenskabelige fag, udbuddet af studieretninger, fag m.v.

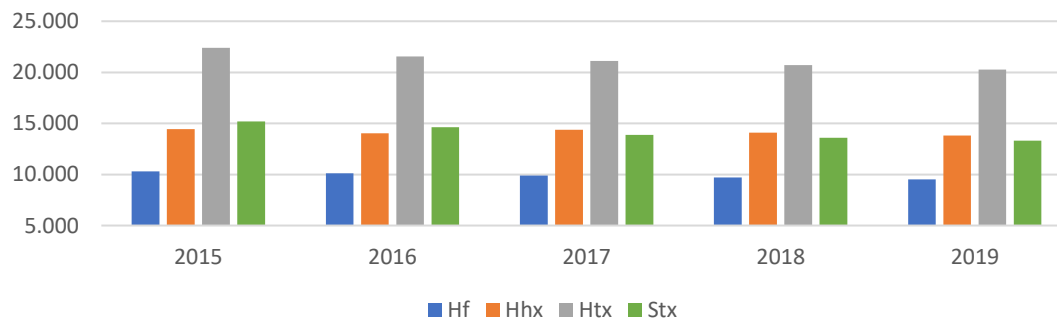
Undervisningstaxameteret på hf og htx er hhv. 20 og 11 pct. større end hvad det er for stx, hvilket svare til knap 10.300 kr. og 5.800 kr. Takstforskellen mellem hf og stx kan skyldes holdstørrelser, elevtyper osv. hvor takstforskellen mellem htx og stx kan tilskrives, at htx-elever i større omfang har flere naturvidenskabelige og praktiske fag end på stx samt at htx har 6,5 pct. flere undervisningstimer end stx og hhx³.

Færdiggørelsestaxameteret

Færdiggørelsestaxameteret er et incitamentstaxameter, som blev indført i 2003, og udløses, når en elev har bestået sine eksaminer. Taxameteret giver uddannelsesinstitutionerne et økonomisk incitament til at øge andelen af unge, som gennemfører en ungdomsuddannelse.

Figur 2 viser udviklingen i færdiggørelsestaxameteret for hhv. hf, hhx, htx og stx.

Færdiggørelsestaxameteret

Figur 2: Udviklingen i færdiggørelsestaxameteret for hf, hhx, htx og stx i perioden 2015 til 2019. 2019-pl reguleret.
Kilde: UVM Takstkatalog FL19.

³ Jf. [Lov om de gymnasiale uddannelser](#)

Som det ses i figur 2, varierer færdiggørelsestaxameteret på tværs af de gymnasiale uddannelser. Da færdiggørelsestaxameteret er et incitamentstaxameter, som giver incitament til at få en højere gennemførelsesprocent, er det rimeligt at antage, at det skulle afspejle en merindsats for at fastholde eleverne. Tidligere analyser har påvist, at fuldførelsesprocenten på htx er lavere end på hhx og stx med hhv. 10 og 7 pct.⁴, hvormed en taxameterforskel er rimelig men en harmonisering vil være svær at udføre.

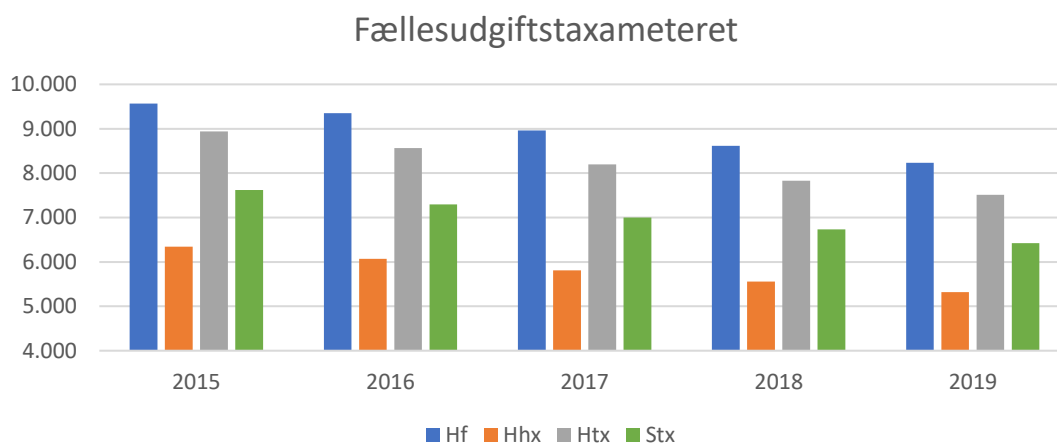
Da den samlede taxameterbevilling til færdiggørelsestaxameteret for htx udgør så lille en andel af den samlede taxameterbevilling på de gymnasiale uddannelser, grundet en lille gennemførelsesbestand, vil en harmonisering af denne forskel gøre minimal forskel for færdiggørelsestaxameteret på hhx og stx.

Det forholdsvis lave færdiggørelsestaxameter på hf forekommer umildbar uforståelig, da frafaldet på hf er omkring 30 pct., hvilket derfor bør give hjemmel til et større incitamentstaxameter men bør også være differentieret grundet uddannelseslængden er kortere.

Fællesudgiftstaxameteret

Formålet med fællesudgiftstaxameteret er, at det skal dække de udgifter, der er i forbindelse med institutionsdriften, dvs. administrations-, rengørings-, opvarmningsomkostninger mv. Dette taxameter er også aktivitetsbestemt og den samlede bevilling derfor afhæng af antallet af årselever.

Som det ses i figur 3, er fællesudgiftstaxameteret for de fire gymnasiale uddannelser varierende.

Figur 3: Udviklingen i fællesudgiftstaxameteret for hhv. hf, hhx, htx og stx, 2019-pl reguleret. Kilde: UVM Takstkatalog FL19.

Forskellen i fællestaxameteret kan synes urimelig, men kan tilskrives at pladsbehovet på de gymnasiale uddannelser er forskellige. Dermed vil omkostningerne til institutionsdriften også være forskellig, når det kommer til opvarmning, rengøring mv. Det varierende pladsbehov skyldes, at fag på hf, htx og stx, især de naturvidenskabelige fag, kræver større

⁴ <https://www.ft.dk/samling/20091/almdel/udu/bilag/39/747155.pdf>

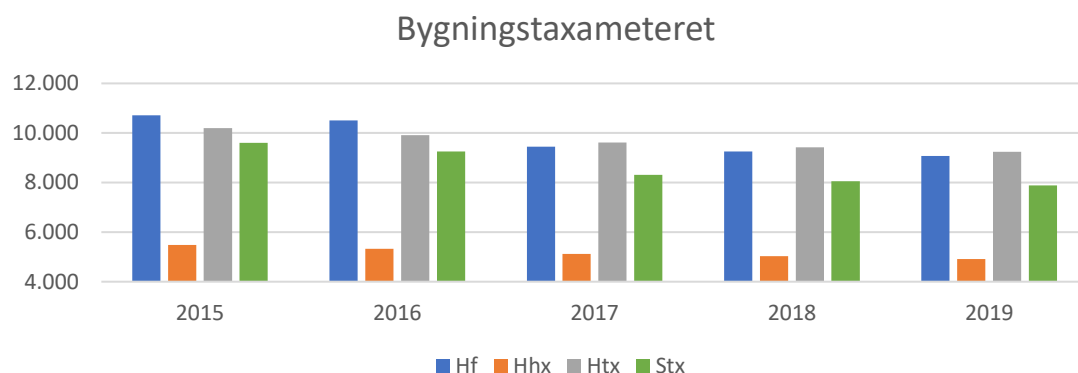
undervisningslokaler end øvrige fag, samt at der på htx undervises i teknologifag, som også kræver faglokalefaciliteter.

Bygningstaxameteret

Hensigten med bygningstaxameteret er, at det skal dække kapitaludgifterne for de selvejende institutioner og er en erstatning af den tidligere ordning hvor der blev foretaget en refusion af renter og afdrag eller betalt husleje. Da erhvervsskolerne overgik til statsligt selveje i 1991, blev bygningerne overdraget til de bogførte værdier (dvs. byggeudgifterne). For at kompensere for prisniveauforskellen i bygge- og anlægsbranchen mellem de større byer og provinsbyer, blev der indført en regionaliseringsfaktor som er mellem 0,8 og 1,1. Den gennemsnitlige regionaliseringsfaktor på sektoren vil ændre sig år fra til år, da bygningstaxameteret er aktivitetsafhængigt, men formodes at være én på institutionsniveau.⁵

De almene gymnasiale overgik selveje ved en betalingsevne model, og derfor blev der ikke indført en regionaliseringsfaktor på bygningstaxameteret for hf og stx. Med betalingsevne modellen mens der, at de almene gymnasiale institutioner fik overdraget bygningerne til deres vurderet evne til at betale og drive bygningerne, hvilket er aktivitetsbestemt.

Figur 4 viser udviklingen i bygningstaxameteret for hhv. hf, hhx, htx og stx.

Figur 4: Udviklingen i bygningstaxameteret på hhv. hf, hhx, htx og stx, 2019-pl reguleret. Kilde: UVM Takstkatalog FL19.

En sammenligning af bygningstaxameteret mellem de almen gymnasiale og de erhvervsgymnasiale uddannelser er svær grundet regionaliseringsfaktoren. Men en forskel i dette taxameter kan tilskrives at lokaleforbruget på de gymnasiale uddannelser er forskellig grundet naturvidenskabelige fag, gymnastiklokaler, musiklokaler osv.

Det er værd at huske, at erhvervsskolerne ved selveje overtog bygningerne til anskaffelsesprisen og ikke via betalingsevne modellen ligesom stx.

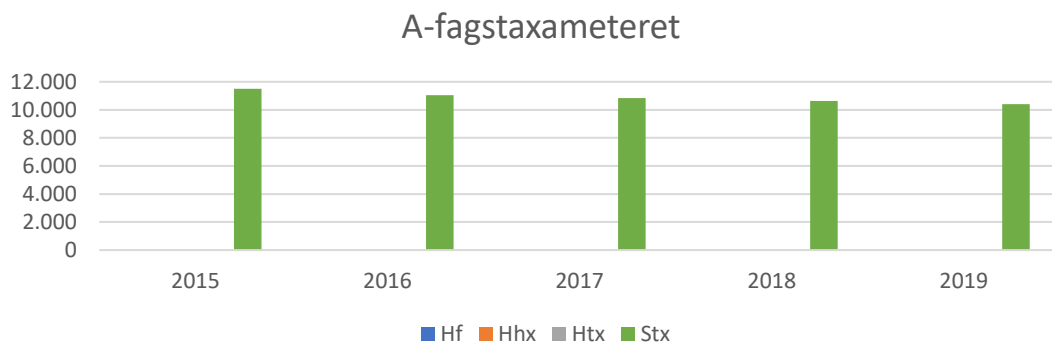
Ligeledes har erhvervsskolerne historisk set frem mod 2007, hvor de almen gymnasiale uddannelser overgik til statsligt selveje, været udsat for besparelser på bygningstaxameteret, hvormed bygningstaxameteret ikke afspejler de omkostninger erhvervsskolerne har til bygningerne.

⁵ Hvis man ikke tager højde for fusioner.

A-fagstaxameteret

På stx gives der et særligt incitamentstaxameter for bestemte A-niveau fag. Taxameteret gives pr. bestået elev i fagene fysik, kemi, biologi, geologi, bioteknologi og musik⁶. På de erhvervsgymnasiale uddannelser findes der ikke en tilsvarende ordning, på trods af, at htx udbyder de samme fag med undtagelse af musik. I et faktaark fra Undervisningsministeriet fremgår, at A-fagstaxameteret skyldes politiske prioriteringer⁷.

Som det ses i figur 5 på næste side, bliver der tildelt et A-fagstaxameter i 2019 på 10.198 kr. pr. stx-elev, som afslutter en af de A-niveau fag, som kan udløse taxameteret.

Figur 5: Udviklingen i A-fagstaxameteret for hhv. hf, hhx, htx og stx, 2019-pl reguleret. Kilde: UVM Takstkatalog FL19.

A-fagstaxameteret er et incitament taxameter, som giver de almen gymnasiale institutioner incitament til at få flere igennem deres stx-forløb med et naturvidenskabeligt fag på A-niveau. I 2018 blev der samlet bevilliget ca. 107 mio. kr. til stx som følge af A-fagstaxameteret⁸.

I 2018 dimitterede 2.931 elever fra htx med A-niveau i et af de fag, som udløser A-fagstaxameteret på stx. Tildeltes htx samme taxameter ville htx derfor samlet modtage 31 mio. kr.

En harmonisering af A-fagstaxameteret, hvor den samlede udgift ikke ændres fra i dag, vil medføre en takstnedsættelse til ca. 8.500 kr., hvilket vil resultere i at stx vil modtage ca. 83 mio. kr. og htx vil modtage ca. 24 mio. kr.

Socialt taxameter

Der er tre forskellige takster for socialt taxameter på de gymnasiale uddannelser afhængig af andelen af frafaldstruede elever⁹:

- Takst 1: udbetales til institutioner, der har mellem 43 og 50 pct. frafaldstruede elever.
- Takst 2: udbetales til institutioner, der har mellem 51 og 60 pct. frafaldstruede elever.
- Takst 3: udbetales til institutioner, hvor 61 pct. eller derover af eleverne vurderes at være frafaldstruede.

⁶ Jf. §20.42.02.

⁷ UVM og FM Faktaark: Forskel mellem hhx- og stx-taxameter, 20. oktober 2014.

⁸ Beløbet er 2019-pl reguleret. I alt 10.053 elever udløste i 2018 A-fagstaxameteret på stx.

⁹ Jf. §20.41.01. og §20.42.02 i finansloven.

Taksterne er ens på de gymnasiale uddannelser og på FL19 er taksterne følgende:

- Takst 1: 4.310 kr.
- Takst 2: 4.790 kr.
- Takst 3: 5.170 kr.

Bevillingsgrundlaget for frafaldstruede elever, er baseret på karaktergennemsnittet fra folkeskolen og blev genberegnet på FL19, jf. tabel 1 nedenfor.

Ændringen fra 2015-2019 i skæringspunkt for frafaldstruede elever fordelt på uddannelser			
Uddannelse	Karaktergennemsnit 2015	Karaktergennemsnit 2019	Ændring
HF	4,75	4,00	-0,75
HHX	6,00	6,25	0,25
HTX	6,75	7,00	0,25
STX	6,75	7,25	0,50

Tabel 1: Kilde UVM.

Samlet taxameterbevilling for 2020-studenter

Afslutningsvis ses der på samlede taxametertilskud for hhv. hf, hhx-, htx- og stx-studenter, som dimitterer i 2019 (hf er toårig) og i 2020 (de resterende gymnasiale uddannelser er treårige). Ved at benytte 2020-studenter til udregningen vil harmoniseringen af undervisningstaxameteret mellem hhx og stx være inkluderet.

Tabel 2 viser den samlede taxameterbevilling (undervisnings-, færdiggørelses-, fælles- og bygningstaxameteret og A-fagstaxameter på stx) for studenter, som dimitterer fra hhv. hf, hhx, htx og stx.

Taxameter bevilling	HF	Hhx	Htx	Stx
2017	41.019	31.543	38.812	34.614
2018	80.623	61.842	76.011	67.652
2019	49.150	60.410	74.270	65.970
2020	-	43.127	56.243	49.225
I alt	170.791	196.922	245.336	217.461

Tabel 2: Samlet taxameterbevilling for hhv. hf, hhx-, htx- og stx-studenter, som dimetterer i 2020, 2019-pl reguleret. Egne beregninger.

Som det ses i tabel 2, er den samlede bevilling, som er forbundet med gennemførelsen af en fuld studentereksamen, forskellig for de tre gymnasiale uddannelser.

Htx er den gymnasiale uddannelse, som har den største taxameterbevilling, hvilket skyldes højere omkostninger i form af bl.a. flere undervisningstimer, naturvidenskabelige fag, pladsforbrug samt et højere færdiggørelsestaxameter.

Stx er den gymnasiale uddannelse, som har den andenstørste taxameterbevilling, hvilket skyldes højere undervisningsomkostninger grundet naturvidenskabelige fag, gymnastik lokaler, musik lokaler osv. Men det skyldes også at der er et A-fagstaxameter, som bliver tildelt ca. 38 pct. af de færdiggjorte elever. Htx får ikke tildelt et lignende taxameter, trods at de udbyder de samme fag med undtagelse af musik på A-niveau.

Hhx er den gymnasiale uddannelse, som har den anden laveste taxameterbevilling ud af de fire gymnasiale uddannelser, som er gennemgået i dette notat hvilket skyldes, at undervisningsudgifterne, lokaleudgifterne m.m. ikke er lige så store, som de udgifter der ses på htx og stx.

Hf er den gymnasiale uddannelse, som har den samlet laveste taxameterbevilling ud af de fire gymnasiale uddannelser, hvilket kan tilskrives at uddannelseslængden er to år i stedet for tre år som er uddannelseslængden på de andre gymnasiale uddannelser. Hvis man ser på de årlige omkostninger, der forbundet med gennemførelsen af hf, så er de markant højere end på de treårige gymnasiale uddannelser.